

კორპორატიული მართვისა და საკუთრების მარკეტინგები

ქვეყნის ეკონომიკისთვის მნიშვნელოვანია, როგორც კერძო სექტორისა და მენარმეობის განვითარება, ასევე, საკუთრების დაცვა, რომელიც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს შესაბამისი სამართლებრივი ბაზის საფუძველზე, რადგან კომპანიების ეფექტიანი საქმიანობა დამოკიდებულია კორპორატიული მართვის ხარისხზე, თუ როგორი სახის მართვის ორგანოები არსებობს ქვეყანაში, როგორია მათი უფლებამოსილებები, კომპეტენცია და მათი პასუხისმგებლობის საკითხები მნიშვნელოვანია ქვეყანაში ინვესტიციების მოზიდვისთვის.

როგორც წესი, ინვესტორს არ გაუჩნდება სურვილი ფული დააბანდოს ისეთ ქვეყანაში, სადაც არ არსებობს მისი საკუთრების ეფექტური კონტროლისა და დაცვის მექანიზმები. სწორედ ამიტომ, კორპორატიული მართვის მნიშვნელობა განსაკუთრებით აქტუალური გახდა.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში კომპანიებისთვის განსაკუთრებით აქტუალურია ეკონომიკური ღირებულების მართვის ამოცანა, რადგან ღირებულებების მართვის მიდგომების გამოყენება არის კომპანიის ღირებულების ზრდის პოტენციალი.

ღირებულებაზე დაფუძნებული მართვა - კომპანიის მართვის სისტემაა, რომლის მიზანია ღირებულების მაქსიმიზაცია და შესაბამისად, სისტემის შექმნის მიზნები, რესურსების განაწილების პროცესი, ორგანიზაციის საქმიანობის შედეგების შეფასება ეფუძნება დამატებული ეკონომიკური ღირებულების მაჩვენებელს.

დამატებული ეკონომიკური ღირებულების კონცეფცია **Economic Value Added (EVA)** - კომპანიის ღირებულების შექმნამ უნდა გამოიმუშაოს ინვესტირებულ კაპიტალზე მეტი მოგება, ვიდრე მისი კაპიტალის ღირებულებაა. ძირითადად EVA არის სპეციფიკური მიდგომის ტერმინი ეკონომიკური მოგების გამოანგარიშებისთვის, რომელსაც კომპანია გამოიმუშავებს ყველა კაპიტალური დანახარჯის გამოქვითვის შემდეგ.¹ აღნიშნული მაჩვენებელი გამოიყენება როგორც ღირებულების განმსაზღვრელი ძირითადი პარამეტრი, ასევე, მართვისა და კომპანიის საქმიანობის ეფექტურობის შეფასების ინდიკატორი, რომლის მიხედვითაც კომპანიის მფლობელებს ეძლევათ შეფასების საშუალება.

ბუღალტრული მოგების გამოანგარიშებების სიზუსტე განიხილავს სესხით დაფინანსების დარიცხვებს, მაგრამ გამორიცხავს საკუთარი კაპიტალით დაფინანსებასთან დაკავშირებულ დანახარჯებს. ეკონომიკური მოგება და მასშაბადამე, EVA განსხვავდება ბუღალტრული მოგებისგან იმით, რომ იგი მოიცავს კომპანიის მთელი კაპიტალის ხარჯებს - როგორც სესხზე, ასევე საკუთარ კაპიტალზე.

ამგვარად, დადებითი EVA ღირებულება ძირითადად მიუთითებს აქციონერული ღირებულების შექმნაზე, მაშინ როდესაც უარყოფითი EVA ღირებულება გვატყობინებს ღირებულების დაცემის შესახებ. კომპანია რეალურად არ ქმნის აქციონერულ ღირებულებას, სანამ იგი არ შეძლებს დაფაროს ყველა მისი კაპიტალური დანახარჯი. EVA-ს მონაცემებს განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ პოტენციური ინვესტორები, რომელთა გარეშეც კომპანიის შემდგომი განვითარება შეუძლებელია.

კომპანიას ბუღალტრული გაანგარიშებებით სავსებით შესაძლებელია ჰქონდეს დადებითი შედეგები მოგების თვალსაზრისით, თუმცა EVA-ს უარყოფითი მონაცემებით ეს კომპანია ვერ ქმნიდეს დამატებულ ეკონომიკურ ღირებულებას. მოკლედ რომ ვთქვათ, EVA ეს არის კომპანიის სიცოცხლისუნარიანობის (მდგრადობის) ყველაზე მნიშვნელოვანი მაჩვენებელი. ღირებულებაზე დაფუძნებული მართვის სისტემის დანერგვა, როგორც წესი, გავლენას მოახდენს, როგორც კომპანიების ღირებულებისა და მოგების გაზრდაზე, ასევე მმართველო-

1 ჯეიმს ს. ვან ჰორნი; ჯონ მ. ვახოვიჩი, უმც. ფინანსური მენეჯმენტის საფუძვლები. გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“ 2009, გვ., 426.

ბითი გადაწყვეტილების ხარისხის ამაღლებაზე.

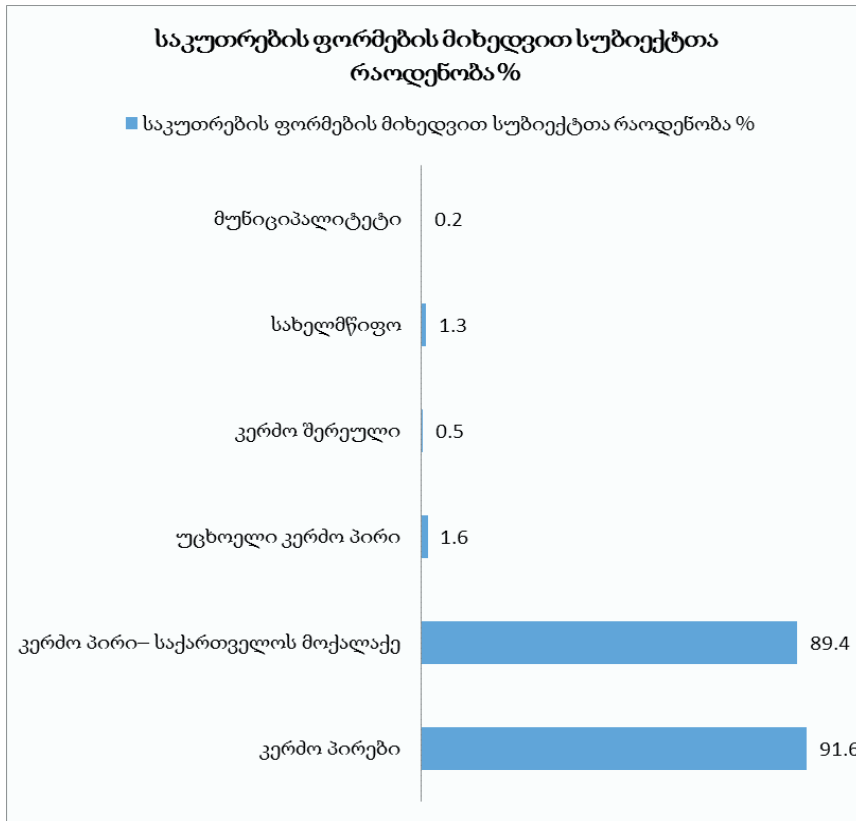
დამატებული ეკონომიკური ღირებულების კონცეფცია **Economic Value Added (EVA)** პოპულარულია. კომპანიისთვის EVA კონცეფციის გამოყენება არის კორპორაციული სტრატეგიისა და ინვესტიციების საუკეთესო დამაკავშირებელი აქციონერების ღირებულებასთან. ზოგადად, დამატებული ეკონომიკური ღირებულების მაჩვენებლები გამოიყენება მხოლოდ შიდა საბუღალტრო აღრიცხვისათვის და არა მმართველობითი გადაწყვეტილების მიღებისას, რადგან, ეს შეიძლება გამოწვეული იყოს სანდო ინფორმაციის ნაკლებობით.

საქართველოში საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის პრობებში სახელმწიფო ქონების განსახელმწიფოებრიობის გზით საფუძველი ჩაეყარა საკუთრების სხვადასხვა ფორმის ჩამოყალიბებას, რომელიც არ იყო განმტკიცებული შესაბამისი კანონმდებლობით. ყოველივე ეს კი ბუნებრივია არათანაბარ პრობებში აყენებდა ეკონომიკურ სუბიექტებს და შესაბამისად, გარკვეულ ბარიერებს უქმნიდა მენარმეობის განვითარებას.

კორპორაციების მიერ ბიზნესის მართვა, მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ეკონომიკურ მაჩვენებლებზე, მოქალაქეთა კეთილდღეობაზე და სოციალურ პრობლემატიკაზე. საქართველოს კანონმდებლობა კორპორატიულ მართვასთან დაკავშირებულ დებულებებს ნაკლებად შეიცავდა, თუმცა ბოლო წლებში აღნიშნული დებულებები მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა. კანონმდებლობა გარკვეულ ზოგად წესებს ადგენს, თუმცა კომპანიებს უფლებას აძლევს, რომ სხვა საკითხები შიდა წესდებითა და ნორმებით დაარეგულირონ. კომპანიებმა წელიწადში ერთხელ მაინც პარტნიორთა საერთო კრება უნდა გამართონ. ნებისმიერი გადაწყვეტილების მიღება, რომელიც კომპანიის საქმიანობის სფეროს სცილდება, პარტნიორთა საერთო კრების თანხმობას საჭიროებს. საერთო კრება იღებს გადაწყვეტილებებს ისეთ საკითხებზე, როგორცაა კომპანიის წესდებაში ცვლილებების შეტანა, ფილიალების შექმნა, წლიური შედეგების დამტკიცება, აუდიტორის არჩევა, ასევე საწარმოს რეორგანიზაცია და ლიკვიდაცია.¹

საქართველოში კერძო სექტორის განვითარებაზე მიუთითებს ის ფაქტიც, რომ რეგისტრირებულ საწარმოთა 91,6% (539 099 ერთეული) კერძოა. სწორედ კერძო სექტორში იქმნება ქვეყანაში შექმნილი დამატებული ღირებულების 91,4%, გამოშვებული პროდუქციის 93,4%, ბრუნვის 95,7%, კერძო სექტორშია დასაქმებულთა 89,4%.²

საკუთრების ფორმები საქართველოში.

წყარო: <http://www.geostat.ge>. 2014 წლის 1 სექტემბრის მდგომარეობით.

1 საქართველოს კანონი მეწარმეთა შესახებ. muxli 8-9.

2 <http://www.geostat.ge> საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. მეწარმეობა საქართველოში, 2014 წელი.

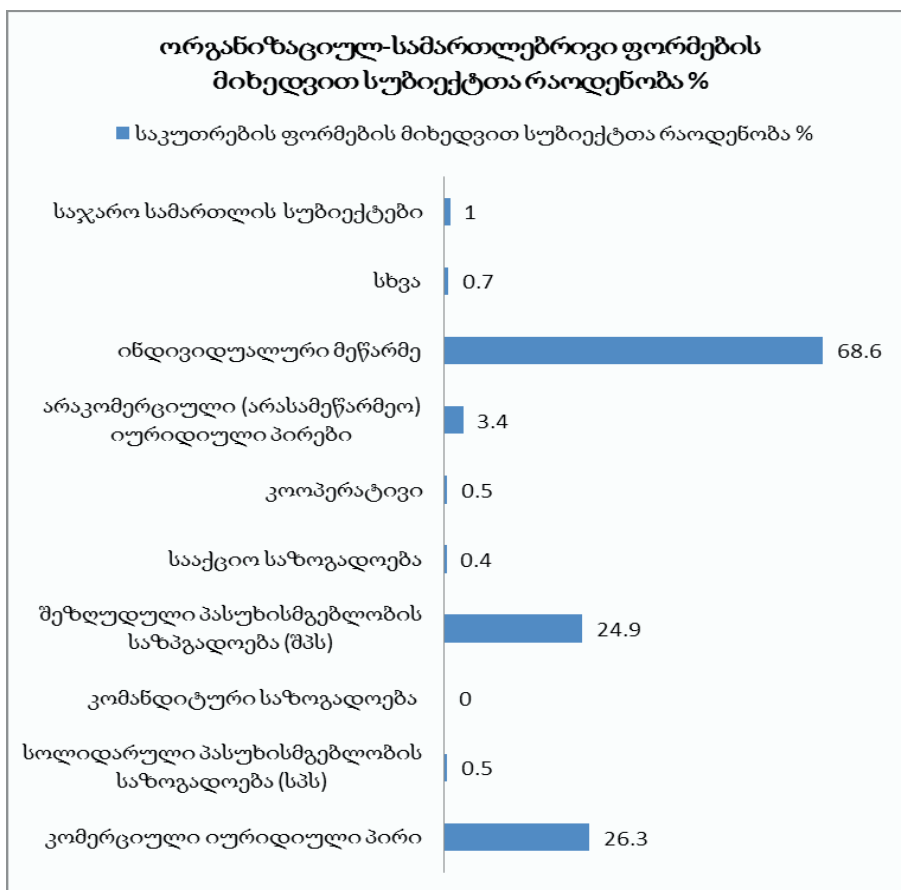
აღნიშნული მონაცემების მიხედვით, კომპანიების 11.3%-ი სახელმწიფოს საკუთრებაშია (სულ 7 724 ეკონომიკური სუბიექტი, რომლის სანესდებო კაპიტალის 50%-ზე მეტი სახელმწიფოს საკუთრებაშია). კომპანიების 91.6%-ი (სულ 539 099 კომპანია) კერძო პირის საკუთრებაშია, ამასთან აღნიშნული კომპანიების 89.4%-ში (სულ 526 409 კომპანია) მფლობელი კერძო პირი - საქართველოს მოქალაქეა, 1.6%-ის (სულ 9 469 კომპანია) მფლობელი უცხოელი კერძო პირია, ხოლო 0.5%-ი (სულ 3 221 კომპანია) კერძო შერეული ფორმისაა - ეკონომიკური სუბიექტების სანესდებო კაპიტალში საქართველოს მოქალაქისა და უცხოელი კერძო პირის წილობრივი მონაწილეობითაა.

2013 წელს ბიზნეს სექტორის მთლიანი ბრუნვის მოცულობამ 41 249.9 მლნ. ლარი შეადგინა¹, მათ შორის, ბრუნვა საკუთრების ფორმის მიხედვით 2013 წელს ასე გამოიყურება: saxelmwifოს საკუთრებაში მყოფი საწარმოებისთვის - 1 910.6 მლნ ლარია, კერძო - 42 417.4 მლნ ლარია, კერძო (ადგილობრივი ფიზიკური და/ან იურიდიული პირები) - 29 248.7 მლნ ლარი, ხოლო კერძო (უცხოელი ფიზიკური და/ან იურიდიული პირები) - 13 168.7 მლნ ლარი.²

რას შეეხება დამატებულ ღირებულებას 2013 წელს 12 139.1 მლნ. ლარი შეადგინდა, მათ შორის სახელმწიფოს საკუთრებაში მყოფი საწარმოებისთვის - 1 041.1 მლნ ლარია, კერძო - 11 098.0 მლნ ლარია, კერძო (ადგილობრივი ფიზიკური და/ან იურიდიული პირები) - 7 188.7 მლნ ლარი, ხოლო კერძო (უცხოელი ფიზიკური და/ან იურიდიული პირები) - 3 909.3 მლნ ლარი.³

კომპანიები ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის მიხედვით საქართველოში ასე გამოიყურება:

ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმები საქართველოში.

წყარო: <http://www.geostat.ge>. 2014 წლის 1 სექტემბრის მდგომარეობით.

2013 წელს მთლიანმა ბრუნვამ ორგანიზაციული-სამართლებრივი ფორმის მიხედვით 44 327.9 მლნ. ლარი შეადგინა, მათ შორის შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების - 35 994.0 მლნ. ლარი, სააქციო საზოგადოება - 4 155.3 მლნ. ლარი; სოლიდარული პასუხისმგებლობის საზოგადოება - 33.5 მლნ. ლარი; კომანდი-

1 <http://www.economy.ge>
2 <http://www.geostat.ge>
3 <http://www.geostat.ge>

ტური საზოგადოება 9.2 მლნ. ლარი, კოოპერატივი 2.4 მლნ. ლარი, ინდივიდუალური მენარმე 2 693.7 მლნ. ლარი; კერძო სამართლის სხვა ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა 1 439.9 მლნ. ლარია.

2013 წელს დამატებული ღირებულება ორგანიზაციული-სამართლებრივი ფორმის მიხედვით 12 139.1 მლნ. ლარია, მათ შორის შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების - 8 779.4 მლნ. ლარი, სააქციო საზოგადოება - 1 486.9 მლნ. ლარი; სოლიდარული პასუხისმგებლობის საზოგადოება - 10.1 მლნ. ლარი; კომანდიტური საზოგადოება 3.5 მლნ. ლარი, კოოპერატივი 0.2 მლნ. ლარი, ინდივიდუალური მენარმე 314.0 მლნ. ლარი; კერძო სამართლის სხვა ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა 563.3 მლნ. ლარია.¹

ბოლო წლებში ქართულ ბანკებში წინსვლა შეინიშნება კორპორატიული მართვის წესების შესრულების მხრივ. ამის მიუხედავად, ამ სფეროში რამდენიმე სუსტი რგოლი მაინც რჩება. არ არსებობს უწყება, რომელიც შესაბამისი ნორმების შესრულებაზე ზედამხედველობას განახორციელებს.² 2010–2011 წლების „გლობალური კონკურენტუნარიანობის ანგარიშიში,“ საქართველოს 139 ქვეყნიდან 78–ე ადგილი უჭირავს კომპანიების კორპორატიული ეთიკის მხრივ.³

ღირებულების მართვა - საკმაოდ ახალი კონცეფციაა კომპანიებისთვის. ბაზრების სწრაფი ზრდის ზეგავლენის გამო მენეჯერები ორიენტირებულნი იყვნენ საბაზრო წილების განაწილებაზე და დიდი ყურადღება არ დაუთმეს ღირებულების მართვას. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ უკანასკნელ პერიოდში მენეჯერები უფრო ინტერესდებიან მართვის ახალი მიდგომებით, რომელიც საშუალებას იძლევა მიღწეულ იქნას ბიზნესის ღირებულების მდგრადი ზრდა. აღნიშნული საკითხი ინარჩუნებს აქტუალობას კონკურენციის ზრდის პირობებშიც.

კომპანიებისთვის, რომლებიც განახორციელებენ ეკონომიკური ღირებულების მართვის მეთოდებს, მთავარი ფაქტორი მენეჯმენტის მხარდაჭერა და ასევე, თანამშრომლების მიერ ღირებულების საფუძველზე მართვის კონცეფციის გაგების უზრუნველყოფაა. მართლაც, სრულყოფილი სასწავლო-განმარტებითი მუშაობა დენერგის შედეგზე დადებით გავლენას მოახდენს, ხოლო სწავლების არქონა შესაძლებელია წარუმატებლობის მიზეზი გახდეს. ეკონომიკური ღირებულების მართვა კომპანიებისათვის ძალიან აქტუალურია, რადგან ღირებულებების მართვის მიდგომების გამოყენება არის კომპანიის ღირებულების ზრდის პოტენციალი. ჩვენი აზრით, ღირებულების მართვის სისტემის გამოყენებით მიღებული სარგებელი არსებითი უნდა იყოს კომპანიებისათვის. წარმატების მთავარი ფაქტორი ხელმძღვანელობის აქტიური მხარდაჭერაა, ხოლო მხარდაჭერის არარსებობა დიდი ალბათობით არის რისკის ფაქტორი.

იმ ფაქტორების გამოსავლენად, რომლებიც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ ეკონომიკური მოგების შექმნაზე და კომპანიის შიდა ღირებულებაზე, მნიშვნელოვანია ისეთი მაჩვენებლების შერჩევა, რომლებიც ახასიათებენ კორპორატიულ მართვას და საკუთრების კონცენტრაციის სტრუქტურას და დონეს, კერძოდ:

- გაყიდვების მაღალი რენტაბელობა;
- კაპიტალის სტრუქტურა: კომპანიის ნასესხები და საკუთარი კაპიტალის თანაფარდობა;
- კომპანიის ამონაგების ზრდის ტემპი;
- გაყიდვების რენტაბელობა, კომპანიის რენტაბელობა EBIT-ის (მოგება პროცენტებამდე და გადასახადებამდე) მიხედვით;

- აქტივებზე ნორმირებული საქმიანი რისკი;
- კომპანიის სიდიდე - კომპანიის მთლიანი აქტივები;
- აქციონერთა შორის უცხოელი აქციონერების არსებობა;
- დამოუკიდებელი დირექტორების წილი დირექტორთა საბჭოში;
- სახელმწიფო საკუთრება: სახელმწიფოს, როგორც აქციონერის არსებობა;
- დარგობრივი ფაქტორები: კუთვნილება განსაზღვრული დარგისადმი.

ეკონომიკური მოგების შექმნაზე და კომპანიის შიდა ღირებულებაზე დადებით გავლენას ახდენს:

- გაყიდვების რენტაბელობა: ოპერაციული რენტაბელობის ზრდის დროს იზრდება საკუთარი კაპიტალის შემოსავლიანობაც;
- ზრდის ტემპები: კომპანიის ამონაგების ზრდის ტემპი იწვევს საკუთარი კაპიტალის შემოსავლიანობის ზრდას;
- უცხოელი ინვესტორები: კომპანიის საკუთრებაში არსებული წილი, რომელიც ეკუთვნის უცხოელ ინვესტორებს, დადებით გავლენას ახდენს ეკონომიკური მოგების შექმნაზე;
- აქტივებზე ნორმირებული საქმიანი რისკი: საქმიანი რისკი, ერთი მხრივ, უკავშირდება დაბანდების რისკიანობას, მაგრამ, მეორე მხრივ, კომპანიების სწრაფ ზრდას, რაც განსაზღვრავს ღირებულებაზე მის დადებით გავლენას;
- დამოუკიდებელი დირექტორების რაოდენობა (წილი) დირექტორთა საბჭოს შემდაგენლობაში. დამა-

1 <http://www.geostat.ge>

2 <http://transparency.ge/nis/node/51>

3 World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2010-2011, 382.

ტებით დამოუკიდებელი დირექტორის ჩართვა საბჭოში ზრდის ეკონომიკურ მოგებას;

- საკუთრების კონცენტრაციის მაღალი დონე (აქციების წილი კომპანიის სამი უმსხვილესი აქციონერის ხელში) - საკუთრების კონცენტრაციის გაზრდა გამოიწვევს საკუთარი კაპიტალის შემოსავლიანობის გაზრდას;

- მსხვილ კომპანიებს აქვთ ეკონომიკური შემოსავლის უფრო მაღალი დონე. მნიშვნელოვანია კომპანიის მთლიანი აქტივების კაპიტალის სიდიდე, რომელიც დადებით გავლენას ახდენს ეკონომიკური მოგებაზე.

ეკონომიკური მოგების შექმნაზე და კომპანიის შიდა ღირებულებაზე უარყოფით გავლენას ახდენს:

- დირექტორთა საბჭოში მონაწილეების დიდი რაოდენობა - რაც აიხსნება სტრატეგიული გადანყვებლების მიღების პროცესში წარმოშობილი პრობლემებით;

- ინსტიტუციონალური ინვესტორების არსებობა - ინსტიტუციონალური ინვესტორების საკუთრების წილის გაზრდა იწვევს ეკონომიკური შემცირებას.

აღნიშნული ფაქტორები - დირექტორთა საჭოს დამოუკიდებლობა და სიდიდე, საკუთრების კონცენტრაცია უმსხვილესი აქციონერებისა და ინსტიტუციონალური ინვესტორის ხელში, ასევე, კომპანიის სიდიდე, მისი რისკის დონე და კაპიტალის სტრუქტურა საშუალებას იძლევა განვსაზღვროთ კომპანიის ეკონომიკური მოგების ფორმირება.

ღირებულების მართვის პრინციპის დანერგვის ინიციატორები, როგორც წესი, უნდა იყვნენ აქციონერები - რაც მიანიშნებს მართვისა და გამჭირვალობის მაღალ ხარისხზე, რაც მენეჯერებს მისცემს მსგავსი მართვის სისტემის სრულფასოვანი გამოყენების საშუალებას. ღირებულების მართვა ვერ დაინერგება, თუ მენეჯმენტი არ გამოიყენებს ღირებულების არჩეულ პარამეტრებს ყოველდღიური გადანყვებილების მისაღებად. აუცილებელია მოვახდინოთ მოტივირება ღირებულების შესაქმნელად, კერძოდ, ხელმძღვანელობისთვის შემუშავდეს ღირებულებაზე დაფუძნებული მოტივაციის სისტემა; ხოლო თანამშრომლებისათვის შემუშავდეს ღირებულებაზე დაფუძნებული ბონუსების სისტემა და ასევე, დაინერგოს საქმიანობის შედეგების შეფასების პროცესები.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში კომპანიებისათვის განსაკუთრებით აქტუალურია ღირებულების მართვის ამოცანა. ზოგადად, კომპანიების უმეტესობაში შესაძლებელია ღირებულებების მართვის მეთოდების დანერგვა, თუ ძირითადი მოთხოვნები ამ მეთოდების გამოყენებისათვის იქნება დაცული, კერძოდ:

- ორგანიზაციული სტრუქტურა - კომპანიებში გამოყოფილ უნდა იქნეს ცალკეული ერთეულები - მოგების ცენტრები, რომელთა ხელმძღვანელებიც პასუხისმგებლები იქნებიან მათი საქმიანობის ფინანსურ შედეგებზე;

- კომპანიებში ძირითადი და აუცილებელი ინფორმაციის მონაცემთა შეგროვების სისტემები, სიხშირეთა ანალიზი და ანგარიშების ფორმირების მოცულობა მოიცავენ ღირებულების პარამეტრებს. აუცილებელია, მხოლოდ მათი უტყუარობის დონის ამაღლება, რაც შესაძლებელია ანალიზის დეტალიზაციით;

- ღირებულების მაჩვენებლები ამა თუ იმ დონეზე არსებობს კომპანიების მართვის სტრუქტურებში, მომდევნო ნაბიჯი კი უნდა იყოს მათი ჩაშლა ოპერაციების დონეზე და ასევე, უნდა მოხდეს გამოყენებული საანგარიშსწორებო მონაცემების სისრულე და სანდოობის უზრუნველყოფა.

კორპორაციების მიერ ბიზნესის მართვა, მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ეკონომიკურ მაჩვენებლებზე, მოქალაქეთა კეთილდღეობაზე და სოციალურ პრობლემატიკაზე. კორპორატიული მართვის სისტემა დამოკიდებულია, როგორც მარეგულირებელ ნორმებზე, ასევე ტრადიციებზე და სოციალურ ფასეულობებზე. კორპორაციული მართვა, როგორც წესი, განსხვავებულია, როგორც ქვეყნების, ისე კომპანიების ტიპის მიხედვით.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში კომპანიებისათვის განსაკუთრებით აქტუალურია ეკონომიკური ღირებულების მართვის ამოცანა, რადგან ღირებულებების მართვის მიდგომების გამოყენება არის კომპანიის ღირებულების ზრდის პოტენციალი. ღირებულებაზე დაფუძნებული მართვა - კომპანიის მართვის სისტემაა, რომლის მიზანია ღირებულების მაქსიმიზაცია და შესაბამისად, სისტემის შექმნის მიზნები, რესურსების განაწილების პროცესი, ორგანიზაციის საქმიანობის შედეგების შეფასება ეფუძნება დამატებული ეკონომიკური ღირებულების მაჩვენებელს.

სათუნა ბარბაკაძე

თსუ ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი
ასოცირებული პროფესორი

გამოყენებული ლიტერატურის სია:

1. საქართველოს კანონი მენარმეთა შესახებ, თბ., 1995
2. <http://www.geostat.ge> საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. მენარმეობა საქართველოში, თბ., 2014
3. <http://www.economy.ge>
4. ჯეიმს ს. ვან ჰორნი; ჯონ მ. ვახოვიჩი, უმც. ფინანსური მენეჯმენტის საფუძვლები. გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“, თბ., 2009
5. <http://transparency.ge/nis/node/51>
6. World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2010-2011

ABOUT CORPORATE MANAGEMENT AND PROPERTY INDICES

Khatuna Barbakadze

Faculty of Economics and Business at TSU
Associate Professor

SUMMARY

Development of private sector and enterprise is as important for the economy of the country as property protection, which should be ensured by proper basis of legal framework. As usually investor will not invest in a country, where does not exist effective control and protection mechanism of ownership. This is the reason why importance of corporate management has become so actual.

The efficient performance of companies depends on the quality of corporate management and its main body - the board of directors' activities, as well as on regulatory norms, traditions and social values. Corporate management is different by countries and types of companies. What kind of management bodies exist in the country, what are their rights, competence and responsibilities, these are key issues in order to attract investments.

Economic cost management task is very actual for companies in market economy conditions, because usage of value management approaches is the potential of company value growth. In our opinion, profit received from usage of value management system is essential for companies. The key factor of success is active support of management and lack of support is most likely the risk factor.